

УДК 159.923

© О. Г. Мирошник, 2021

orcid.org/0000-0001-5956-1185

<https://doi.org/10.33989/2226-4078.2021.2.239971>

Мирошник Олена Георгіївна

кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

КОНФЛІКТИ У СТУДЕНТСЬКИХ ГРУПАХ З РІЗНОЮ КОМПОЗИЦІЄЮ ЗА ОЗНАКАМИ СТАТІ

Стаття присвячена вивченню особливостей конфліктів у змішаних та одностатевих студентських групах. Теоретичною основою дослідження стало положення про структурні особливості міжособистісної взаємодії у середині групи, що включають підструктуру горизонтальних та вертикальних взаємин в інструментальній та експресивних сферах групової активності. Дослідження конфлікту в студентських групах ґрунтувалось на аналізі особливостей міжособистісних відносин між учасниками групи у визначених сферах. Для вивчення особливостей конфлікту у групах з різним статевим складом було розроблено анкету, яка надавала можливість визначити загальну оцінку конфліктності, конфліктність у вертикальних та горизонтальних підсистемах групової активності, а також в її інструментальній та експресивних сферах. У опитуванні взяло участь 188 студентів з 10 академічних груп вищого навчального закладу. З них шість були гомогенні за статевим складом та чотири гетерогенні. За результатами опитування встановлено, що статевий склад навчальних студентських груп більшою мірою пов'язано із емоційною складовою групової активності та горизонтальною підструктурою внутрішньогрупових взаємин.

Визначені тенденції було підтверджено за допомогою методів математичної статистики (t-критерій Стьюдента). Отримані результати свідчать про те, що змішані за ознакою статі академічні групи у порівнянні із гомогенними є більш стійкими до впливу конфліктогенних тригерів. Однак композиція академічної групи за статевими ознаками не може розглядатися чинником, що безпосередньо визначає конфліктність у сфері вирішення групою ділових завдань та впливає на взаємодію з викладачами, офіційними представниками деканату та студентського самоврядування.

Ключові слова: *стать, внутрішньогруповий конфлікт, інструментальна сфера групової активності, експресивна сфера групової активності, вертикальна структура взаємин, горизонтальна структура взаємин.*

Постановка проблеми. Реформа вищої освіти в країні пов'язана із розробкою підходів та принципів, що забезпечують підвищення творчої активності студентства та сприяють становленню громадянської позиції, соціальної відповідальності та ініціативи майбутніх фахівців. Саме тому особливого значення набувають питання організації та управління студентської групою яка є не тільки формальним об'єднанням учасників навчального процесу, але і психологічним простором у якому відбувається становлення власної суб'єктності студентства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Студентська група є соціально-психологічним утворенням, що впливає на індивідуальний розвиток майбутнього фахівця. Особливості розвиненості її структурних складових визначають взаємодію студентів, успішність їхньої спільної діяльності, продуктивність процесу набуття загальних та професійних компетенцій. Аналіз ролі особливостей відносин у студентських групах на процес становлення фахівця розглянуто у дослідженнях В. М. Кузьміної (2013), В. Е. Утлік (2010), В. В. Лаппо (2015). Особливе місце займає проблема суперечливих форм міжособистісної взаємодії, що отримало назву конфлікт. Проблемою конфліктів у групах однолітків, зокрема, студентських групах, займалися такі вітчизняні вчені, як Є. А. Дурманенко, І. Клиш (2019), П. Лузан (2002), та ін.

Поняття конфлікту має різні інтерпретації в психологічній науці. На думку А. В. Сідоренкова та О. Ю. Шипітько, існують такі способи пояснення дефініції конфлікту: суб'єктивна оцінка несумісності сторін; гостра форма боротьби; форма спілкування, що ґрунтується на суперечностях; різновид ситуації, що має ускладнення; різновид суперечності; спосіб реагування; спосіб вирішення суперечності (Сідоренков, Шипітько, 2017). Н. В. Гришина, називає три атрибута конфлікту: біполярність, активність, спрямовану на подолання суперечності та наявність суб'єктів конфлікту. Відповідно до зазначених атрибутів дослідниця дає таке визначення конфлікту «суперечність, що виявляється в активності сторін, спрямованої на подолання суперечності за наявності суб'єктності учасників конфлікту» (Гришина, 2007, с.17). Конфлікт тривалий час розглядався як негативний феномен, що призводить до погіршенню людських

відносин та є ознакою патології соціальної групи. Аналіз позитивного потенціалу групового конфлікту надано представниками школи конфлікту. Зокрема, Л. Козер, розвиваючи ідеї Г. Зіммеля, докладно описав позитивні функції внутрішньогрупового конфлікту. На думку дослідника, завдяки конфлікту здійснюється становлення єдності групи. У цілому, внутрішньогруповий конфлікт Л. Козер розглядав як механізм стабілізації та пристосування групи до нових умов функціонування. Сутність цього механізму полягає у трансформації групових норм як базових регуляторів індивідуальної поведінки учасників групи (Козер, 1996). Опис чинників та форм поведінки конфліктів в середині групи представлено у дослідженнях М. Дойча. Н. В. Гришина зазначає, що особливості перебігу конфлікту у групі, за М. Дойчем, залежать від психологічної природи відносин її учасників, а саме: конкуренції та кооперації (Гришина, 2007).

Водночас слід зазначити, що вивчення внутрішньогрупового конфлікту ускладняється його понятійною невизначеністю. Аналіз публікацій показав, що більшість досліджень присвячено вивченню міжособистісних конфліктів у малій групі. Критерієм наявності таких конфліктів у малій групі є стан деструкції міжособистісних зв'язків (Полозова, 1980). Розрізняють два види таких зв'язків між учасниками групи: предметно-ділові та особистісно-прагматичні. Практика поділу конфліктів на ділові та особистісні є достатньо поширеною ні тільки у вітчизняній, але у західній в соціальної психології. Так, К. А. Джейн (Jehn, 1995) пропонує розрізняти конфлікти, що виникають у сфері міжособистісних та сфері ділових відносин учасників групи. Ці конфлікти ще називають конфліктами ставлень та конфліктами у вирішенні завдань. Варто враховувати той факт, що в реальній поведінці людей предметна та особистісна сфера взаємодії мають багато взаємозв'язків та взаємопереходів. Н. І. Фригіна, вивчаючи особливості вирішенні творчих завдань групою, довела що конфлікти які виникають в процесі колективної праці можуть переходити з предметної сфери в особистісну (Фрыгіна, 1980). Серед предикторів групового конфлікту називають організаційні, соціальні, психологічні чинники (Гришина, 2007; Мирошник, Нещетна, 2012).

Композиція (кількісний склад, стать, вік, національна приналежність учасників групи) є параметром малої групи, що впливає на процеси групової динаміки. Аналіз публікацій засвідчив дефіцит інформації щодо ролі цих характеристик на виникнення та перебіг конфліктної взаємодії у групі.

Мета дослідження полягала у вивченні особливостей конфліктності у студентських групах із різним статевим складом.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стать, як біологічне явище, належить до індивідних якостей людини. Є. П. Ільїн зазначає, що завдяки дослідженням Б. Г. Ананьєва виник термін статевий диморфізм та розпочалось вивчення психічних та психологічних відмінностей у чоловіків та жінок (Ільїн, 2002). Пізніше з'являється поняття гендеру як соціальної статі людини.

Проблема статевого складу в організації соціальних об'єднань була розглянута у зв'язку з оптимізацією виховного впливу у дитячих колективах (А. С. Залужний, А. С. Макаренко) та ефективним менеджментом (А. Ескілсон, М. Уїллі, І. В. Грошев, Дж. Чой, Т. Сі, Л. Л. Мартінс). Т. В. Бендас проаналізувала роль статевого складу в функціонуванні групи за дослідженнями А. Ескілсона і М. Уїллі (Бендас, 2006). Науковцями вивчалась ефективність лідера у залежності від його статі у гомогенним та змішаних групах, а також результативність цих груп. Було встановлено, що найбільш продуктивними були гомогенні чоловічі групи, найменш – гомогенні жіночі. Змішані виявилися проміжними за результативністю. Чоловіки і жінки-лідери були найбільш продуктивними під час взаємодії з представниками своєї статі. Жінки-лідери були найменш продуктивними, працюючи з представниками протилежної статі. Чоловіки-лідери були найменш продуктивними, під час взаємодії з гетерогенними групами. Жінки переживали велике напруження, коли працювали з чоловіками, менше – з жінками. Ними було також встановлено, що найбільш продуктивними були гомогенні чоловічі групи, найменш – гомогенні жіночі. Змішані виявилися проміжними за результативністю.

Зв'язок особливостей впливу лідера на внутрішньогрупову взаємодію в залежності від статі описано у дослідженнях

І. В. Грошева (Грошев, 2007). Було емпірично доведено, що персонал, яким керують чоловіки-менеджери відрізнявся більш високими показниками тривожності, ворожості і конфліктності, на відміну від персоналу, яким керують жінки. Серед чоловічого персоналу найбільш поширеним способом реагування у конфлікті були суперництво та компроміс. Серед жінок – компроміс, пристосування.

Дж. Чой та Т. Сі (Choi, Sy, 2010) дослідили вплив композиції робочої групи за демографічними ознаками її членів та тривалістю перебування у групі на особливості конфлікту ставлень і конфлікту завдання, ефективність групової роботи й суспільну поведінку групи. Вони встановили, що значна кількість композиційних характеристик (стать, вік, раса) впливає на конфлікт ставлень, водночас цей конфлікт немає прямого впливу на роботу групи, але завдає впливу через суспільну поведінку групи. Ними доведено, що конфлікти в сфері ділових відносин є проміжною змінною між композиційними характеристиками групи з одного боку та її роботою з іншого.

У ході нашого дослідження була здійснена спроба дати відповідь на питання про те, як композиція студентської групи за ознаками статі пов'язана із конфліктами у середині групи. Теоретичною основою дослідження стала модель конфлікту за Т. А. Полозовою (Полозова, 1980). В основу моделі покладено положення про те, що предметна групова діяльність є психологічним підґрунтям виникнення та розвитку міжособистісних взаємин у групі. Інтеграція та стан цих взаємин мають зв'язок із згуртованістю та природою міжособистісних конфліктів у середині групи. Структурні особливості міжособистісної взаємодії у середині групи включають підструктуру горизонтальних та вертикальних взаємин в інструментальній та експресивних сферах групової активності.

Отже, вивчення конфлікту у студентських групах ґрунтувалось на аналізі особливостей міжособистісних відносин між учасниками групи, що реалізуються у вертикальній та горизонтальній підсистемах відносин, інструментальній та експресивній сферах групової активності. Для здійснення дослідження було розроблено анкету, що дозволяла визначити частоту прояву конфлікту у різних структурних складових

активності студентських груп. Анкета включала три змістові блоки: загальну оцінку конфліктності у групі; оцінку частоти конфлікту в горизонтальній та вертикальній підструктурах; оцінку частоти конфліктів в інструментальній та експресивних сферах групової активності.

Оцінка частоти конфліктів у студентських групах здійснювалась у діапазоні від 1 до 4 балів (1 балу відповідає відповідь «ніколи», 2 – «інколи», 3 – «часто», 4 – «дуже часто» (див. бланк анкети).

№	Назва питання	Оцінка частоти прояву			
		1	2	3	4
1	Як часто виникають конфлікти у вашій студентській групі ?				
2	Оцініть частоту конфліктів з вашими одногрупниками з наведених причин:				
2.1	невчасне виконання своїх обов'язків				
2.2	особисте суперництво				
2.3	організація навчання				
2.4	рівень вихованості				
2.5	особистісні риси (темперамент, характер)				
2.6	ставлення до вирішення завдань групи				
3	Оцініть частоту конфліктів з представниками студентського самоврядування (староста, профорг, навчальний сектор та ін.) з наведених причин:				
3.1	академічна неуспішність				
3.2	пропуски занять				
3.3	особиста антипатію				
3.4	досягнення в навчанні				
3.5	етика спілкування				
3.6	неприйняття ваших особистісних якостей				

Дослідження проводилося на базі ПНПУ імені В. Г Короленка. У ньому взяли участь студенти 10 навчальних груп студентів третього курсу, загальна кількість учасників склала 188 осіб. Вибіркову сукупність було сформовано відповідно до завдань дослідження. Так, шість навчальних груп мали гомогенний склад за статтю, чотири групи змішаний. До гомогенних груп увійшли п'ять жіночих та одна чоловіча. Кількісні результати опитування представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Показники середніх значень конфлікту міжособистісних конфліктів у групах з різним статевим складом

<i>Показники конфлікту</i>	<i>Гомогенні групи</i>						<i>Гетерогенні групи</i>			
Загальний показник	3,22	3,17	3,04	2,58	2,27	3,22	2,33	2,10	1,75	2,00
Ділова сфера	2,08	2,17	2,19	2,47	1,49	1,80	1,89	2,00	1,43	1,40
Особистісна сфера	3,01	3,02	2,36	2,43	2,03	3,00	2,04	1,80	1,45	1,50
Горизонтальні відносини	3,10	2,70	2,44	2,63	2,25	2,04	2,10	1,80	1,65	1,60
Вертикальні відносини	2,24	1,91	2,17	2,31	1,36	1,72	1,87	1,60	1,33	1,30

Значні розбіжності в оцінках частоти конфлікту спостерігаються для експресивної сфери групової активності, що відображає особливості міжособистісних відносин студентів, які не мають безпосереднього зв'язку із навчально-професійною діяльністю. За даними опитування виникнення конфліктів на ґрунті емоційних відносин частіше у гомогенних групах.

Визначені тенденції в оцінках конфліктності простежуються й в оцінках горизонтальної конфліктності. Так, у змішаних групах вони є меншими порівняно із гомогенними. У групах до складу яких входять дівчата та хлопці частіше проявляється комунікативна толерантність, емоційна підтримка та прагнення одногрупників до взаєморозуміння. Показники вертикальної конфліктності, тобто конфліктності у сфері, що опосередкована офіційними статусними нормативами, відмінності знаходяться в одному якісному діапазоні.

Для статистичного аналізу визначених відмінностей у показниках конфліктності у групах з різною композицією за ознаками статті було обрано *t*-критерій Стьюдента. Статистичний аналіз здійснювався за допомогою програми SPSS-20. Його результати надано у таблиці 2.

Результати дослідження показали, наявність статистично значущих відмінностей за показниками загальної конфліктності, конфліктності в експресивній сфері та у сфері горизонтальних

відносин у групах із гомогенним та гетерогенним статевим складом.

Таблиця 2

Показники відмінностей конфліктності за t-критерієм Стьюдента у групах з гомогенним та гетерогенним статевим складом групи

Показники конфліктності у сферах групової активності	t-критерій Стьюдента	p
загальний показник конфлікту	4,099	0,03
інструментальна	1,657	0,136
експресивна	3,886	0,005
горизонтальна	2,844	0,022
вертикальна	1,685	0,130

Водночас, аналіз показав відсутність статистично значущих відмінностей у прояву конфліктності у сфері ділових відносин та у системі вертикальної взаємодії. За показниками ділової та вертикальної конфліктності, тобто конфліктності, що опосередкована офіційними статусними нормативами та необхідними компетенціями учасників групи для вирішення навчально-професійних завдань, гомогенні та змішані за статевим складом групи виявили схожість.

Отримані результати підтверджуються дослідженнями Дж. Чой, Т. Сі (Choi, Sy, 2010) та Л. Л. Мартінса (Martins, 2012) щодо зв'язку демографічних ознак композиції групи з проявом конфліктів. Зокрема, у цих дослідженнях визначена залежність між статтю учасників групи та конфліктами в експресивній сфері групової активності (конфлікти ставлень) та відсутністю безпосереднього зв'язку між вказаною композиційною характеристикою та особливостями конфліктів у діловій сфері відносин групи.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна сказати, що статевий склад навчальних студентських груп більшої мірою пов'язано із емоційною складовою групової активності та неформальною підструктурою внутрішньогрупових взаємин. Змішані за ознакою статі академічні групи у порівнянні із гомогенними є більш стійким до впливу конфліктогенних тригерів. Отримані результати також дозволяють зробити припущення про те, що важливим

чинником гармонізації відносин міжособистісної взаємодії у студентських групах є система управління інструментальною сферою групи.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Склад учасників студентської групи за ознаками статевого диморфізму має зв'язок із особливостями групових взаємин, що відбуваються у неформальній підструктурі. Найбільш сприятливими для позитивного психологічного клімату є гетерогенний склад студентської групи. Однак композиція групи за статевими ознаками не може розглядатися чинником, що безпосередньо визначає конфліктність у сфері вирішення групою ділових завдань у навчально-професійній діяльності та впливає на взаємодію з викладачами, офіційними представниками деканату та студентського самоврядування. Перспективою подальшого дослідження може бути вивчення ролі таких композиційних характеристик групи як чисельність та стать в ефективності навчальної та громадської діяльності студентських груп.

Список використаних джерел

- Бендас Т. В. Гендерная психология. Санкт-Петербург : Питер, 2006. 431 с.
- Гришина Н. В. Психология конфликта. Санкт-Петербург : Питер, 2007. 464 с.
- Грошев И. В. Гендерные особенности конфликтности на предприятиях и в организациях. *Социологические исследования*. 2007. № 6. С. 122–130.
- Дурманенко Є., Клиш І. Діалогічна міжособистісна взаємодія викладача і студентів як умова організації освітнього процесу в закладі вищої освіти. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія: Педагогічні науки*. 2019. № 11(395). С. 24–30.
- Ильин Е. П. Дифференциальная психофизиология мужчины и женщины. Санкт-Петербург : Питер, 2002. 554 с.
- Козер Л. А. Функции социального конфликта. *Американская социологическая мысль* / Р. Мертон, Дж. Мид, Т. Парсонс, А. Шюц. Москва, 1996. С. 542–556.
- Кузьмина В. М. Межличностные конфликты в студенческой среде и условия их преодоления. *Общество: социология, психология, педагогика*. 2013. № 1. С. 33–39.

- Лаппо В. В. Психологічний клімат академічної групи як чинник виховання духовних цінностей особистості. *Наука і освіта*. 2015. № 10. С. 86–90.
- Лузан П. Академічна група в контексті проблем виховання студентської молоді. *Освіта і управління*. 2002. Т. 5. № 1. С. 151–156.
- Мирошник О. Г. Нещетна К. А. Психологічні чинники конфліктної поведінки : метод. реком. до самостійної роботи. Полтава, 2012. 55 с.
- Полозова Т. А. Межличностный конфликт в группе : автореф. ... дис. канд. псих. наук : 19.00.05. Москва, 1980. 22 с.
- Сидоренков А. В. Шипитько О. Ю. Внутригрупповые противоречия, конфликты и эффективность групп в организации. Ростов н/Д: Мини Тайп, 2017. 216 с.
- Утлик В. Э. Психологический климат студенческой группы. *Инновации в образовании*. 2010. № 8. С. 32–42.
- Фрыгина Н. И. Факторы превращения когнитивного конфликта в межличностный конфликт в условиях группового обсуждения : автореф. ... дис. канд. псих. наук : 19.00.05. Москва, 1980. 22 с.
- Martins L. L., Schilpzand M. C., Kirkman B. L., Ivanaj S., Ivanaj V. A Contingency View of the Effects of Cognitive Diversity on Team Performance: The Moderating Roles of Team Psychological Safety and Relationship Conflict. *Small Group Research*. 2012. Vol. 44 (2). P. 96–126. doi.org/10.1177/1046496412466921
- Jehn K. A. A multimethod examination of the benefits and detriments of intragroup conflict. *Administrative Science Quarterly*. 1995. 40. P. 256–282. doi: 0001- 8392/95/4002-0256.
- Choi J. N., Sy T. Group-level organizational citizenship behavior: Effects of demographic faultlines and conflict in small work groups. *Journal of Organizational Behavior*. 2010. Vol. 31. P. 1032–1054.

References

- Bendas, T. V. (2006). *Gendernaja psihologija [Gender psychology]*. Sankt-Peterburg: Piter [in Russian].
- Durmanenko, Ye., & Klysh, I. (2019). Dialogichna mizhosobystisna vzaiemodiia vykladacha i studentiv yak umova orhanizatsii osvithnoho protsesu v zakladi vyshchoi osvity [Dialogic interpersonal interaction between teacher and students as a condition for organizing the educational process in a higher education institution]. *Naukovyi visnyk Skhidnoievropeiskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. Seriya: Pedahohichni nauky*, 11(395), 24-30 [in Ukrainian].
- Frygina, N. I. (1980). *Faktory prevrashhenija kognitivnogo konflikta v mezhlichnostnyj konflikt v uslovijah gruppovogo obsuzhdenija*

- [*Factors in the transformation of cognitive conflict into interpersonal conflict in a group discussion*]. (Ext. abstract of PhD diss.). Moskva [in Russian].
- Grishina, N. V. (2007). *Psihologija konfliktov [The psychology of conflict]*. Sankt-Peterburg: Piter [in Russian].
- Groshev, I. V. (2007). Gendernye osobennosti konfliktnosti na predpriyatijah i v organizacijah [Gender characteristics of conflict in enterprises and organizations]. *Sociologicheskie issledovanija*, 6, 122-130 [in Russian].
- Il'in, E. P. (2002). *Differencial'naja psihofiziologija muzhchiny i zhenshhiny [Differential psychophysiology of men and women]*. Sankt-Peterburg: Piter [in Russian].
- Jehn, K. A. (1995). A multimethod examination of the benefits and detriments of intragroup conflict. *Administrative Science Quarterly*, 40, 256-282. doi: 0001- 8392/95/4002-0256.
- Kozer, L. A. (1996). Funkcii socialnogo konfliktov [Functions of social conflict]. In R. Merton, Dzh. Mid, T. Parsons, & A. Shjuc. *Amerikanskaya sociologicheskaya mysl.* (pp. 542-556). Moskva [in Russian].
- Kuzmina, V. M. (2013). Mezhluchnostnye konflikty v studencheskoj srede i usloviya ih preodoleniya [Interpersonal conflicts in the student environment and the conditions for overcoming them]. *Obshestvo: sociologiya, psihologiya, pedagogika*, 1, 33-39 [in Russian].
- Lappo, V. V. (2015). Psykholohichni klimat akademichnoi hrupy yak chynnyk vykhovannia dukhovnykh tsinnosti osobystosti [Psychological climate of the academic group as a factor in educating the spiritual values of the individual]. *Nauka i osvita*, 10, 86-90 [in Ukrainian].
- Luzan, P. (2002). Akademichna hrupa v konteksti problem vykhovannia studentskoi molodi [Academic group in the context of problems of education of student youth]. *Osvita i upravlinnia*, 5(1), 151-156 [in Ukrainian].
- Martins, L. L., Schilpzand, M. C., Kirkman, B. L., Ivanaj, S., & Ivanaj, V. (2012). A Contingency View of the Effects of Cognitive Diversity on Team Performance: The Moderating Roles of Team Psychological Safety and Relationship Conflict. *Small Group Research*, 44(2), 96-126. doi.org/10.1177/1046496412466921
- Myroshnyk, O. H., & Neshchetna, K. A. (2012). *Psykhologichni chynnyky konfliktnoi povedinky: Metod. rekom. do samostiinoi roboty [Psychological factors of conflict behavior: Methodical recommendations for independent work]*. Poltava [in Ukrainian].
- Polozova, T. A. (1980). Mezhluchnostnyj konflikt v gruppe [Interpersonal conflict in the group]. (Ext. abstract of PhD diss.). Moskva [in Russian].

- Sidorenkov, A. V., & Shipit'ko, O. Ju. (2017). *Vnutrigrupповye protivorechija, konflikty i jeffektivnost' grupp v organizacii* [Intra-group contradictions, conflicts and the effectiveness of groups in the organization]. Rostov n/D: Mini Tajp [in Russian].
- Utlık, V. Je. (2010). Psihologičeskij klimat studenčeskoj gruppy [The psychological climate of the student group]. *Innovacii v obrazovanii*, 8, 32-42 [in Russian].

O. Myroshnyk

CONFLICTS IN STUDENT GROUPS WITH DIFFERENT COMPOSITION BY SEX

The article is devoted to the study of the peculiarities of conflicts in mixed and same-sex student groups. The theoretical basis of the study was the position of the structural features of interpersonal interaction in the middle of the group, including the substructure of horizontal and vertical relationships in the instrumental and expressive spheres of group activity. The study of conflict in student groups was based on the analysis of the characteristics of interpersonal relationships between group members in certain areas. To study the peculiarities of conflict in groups of different sexes, a questionnaire was developed, which provided an opportunity to determine the overall assessment of conflict, conflict in the vertical and horizontal subsystems of group activity, as well as in its instrumental and expressive areas. 188 students from 10 academic groups of the higher educational institution took part in the survey. Of these, six were sexually homogeneous and four heterogeneous. According to the results of the survey, the gender composition of student educational groups is more related to the emotional component of group activity and the horizontal substructure of intragroup relationships. These trends were confirmed using the methods of mathematical statistics (Student's t-test).

The results suggest that gender-mixed academic groups are more resistant to conflict triggers than homogeneous ones. However the composition of the group on the basis of gender can not be considered a factor that directly determines the conflict in the field of solving business problems, as well as interaction with teachers, officials of the dean's office and student government.

Keywords: gender, intragroup conflict, instrumental sphere of group activity, expressive sphere of group activity, vertical structure of relations, horizontal structure of relations.

Надійшла до редакції 15.06.2021 р.